

AASTAPROGRAMM

LIIKMESRIIK: EESTI VABARIIK
FOND: TAGASIPÖÖRDUMISFOND
VASTUTAV ASUTUS: SISEMINISTEERIUM
AASTA: 2008

1. PROGRAMMIST RAHASTATAVATE PROJEKTIDE VALIKU ÜLDPÕHIMÕTTED

Tagasipöördumisfondi 2008. aasta programm on kooskõlas mitmeaastase programmiga, st 2008. aasta programmi vahenditest rahastatavate projektide valiku kriteeriumid on kooskõlas mitmeaastases programmis sätestatuga.

Projektide valikul ja rakendamisel võib Siseministeerium kui vastutav asutus toimida kas lepinguid sõlmiva organina või rakendusorganina.

Vastutav asutus kui lepinguid sõlmiv organ

Kaasrahastatavad projektid valitakse välja läbi igaaastaste avalike projektitaotluste kutsete. Avatud konkurss ja piisavad avalikustamise meetmed on sätestatud tagasipöördumisfondi protseduurireeglites. Projektitaotluste kutsed avaldatakse suuremates päevalehtedes ning Siseministeeriumi kodulehel (www.siseministeerium.ee).

Vastutav asutus koostab hindamiskomisjonile (koosneb vastutava asutuse ja siseriiklike pädevate asutuste kõrgematest ametnikest) hindamiskriteeriumid, milles on arvesse võetud põhiõigusakti miinimumkriteeriumid.

Vastutav asutus teostab projektitaotluste esmast kontrolli hinnates taotluste vastavust sätestatud reeglitele. Seejärel hindab komisjon projektitaotlusi ning valib välja projektid kaasrahastamiseks. Projektide valikul võetakse arvesse kooskõla mitmeaastase programmiga, strateegiliste suunistega ning siseriiklike aktidega.

Toetuslepingud allkirjastab Siseministeeriumi kantsleri poolt volitatud sisejulgeoleku asekanter. Projektide valiku tulemused tehakse taotlejatele teatavaks.

Siseministeerium tegutseb lepinguid sõlmiva organina 2008. aasta programmi meetmete 3.1.1 (vabatahtliku tagasipöördumisalase nõustamissüsteemi loomine) ja 3.1.2 (vabatahtliku tagasipöördumise toetuste süsteemi loomine) elluviimisel.

Vastutav asutus kui rakendusorgan

Teatud toetuse taotlejad (Kodakondsus- ja Migratsiooniamet, Piirivalveamet, Politseiamet) omavad Eestis *de jure* ainuõigust viimaks läbi varjupaiga taotluste protseduure ning omamaks vastuvõtukeskust. Taoliste tegevuste rahastamisel toimib vastutav asutus rakendusorganina (kaudselt). 2008. aasta programmi meetmete 3.1.3 (spetsiaalsete meetmete loomine haavatavate gruppide väljasaatmisel) ja 3.1.4 (välismaalaste, kelle riigis viibimine ei ole (enam) seaduslik, sunniviisilise väljasaatmise rakendamine) elluviimisel toimib vastutav asutus rakendusorganina.

Vastutav asutus teostab projektitaotluste esmast kontrolli hinnates taotluste vastavust sätestatud reeglitele. Seejärel hindab komisjon projektitaotlusi ning valib välja projektid

kaasrahastamiseks. Projektide valikul võetakse arvesse kooskõla mitmeaastase programmiga, strateegiliste suunistega ning siseriiklike aktidega.

Toetuslepingud allkirjastab Siseministeeriumi kantsleri poolt volitatud sisejulgeoleku asekanter. Projektide valiku tulemused tehakse taotlejatele teatavaks.

Riigihangete puhul tuleb järgida riigihangete seaduses kehtestatud nõudeid. Projekti elluviimiseks sõlmitakse vastutava asutuse ja riigiasutuse vahel leping (vastastikuse mõistmise memorandum või elluviimisleping).

Riigihanked

Projekti käigus läbiviidavate riigihangete puhul tuleb järgida riigihangete seaduses (riigihangete seadus, jõustunud 24. jaanuaril 2007) ning rakenduseeskirjade artiklis 11 kehtestatud nõudeid. Seadusest tulenevalt on kohustus kasutada riigihanke menetlust asjade ostmisel või teenuste tellimisel, kui nende piirmäär ületab 40 000 EUR ning ehitustööde tellimisel, kui selle piirmäär ületab 25 000 EUR. Kui eelpool mainitute väärtus jääb allapoole kehtestatud piirmäärasid (ilma käibemaksuta), tuleb kohaldada riigihangete lihtsustatud menetlust. Ka lihtsustatud menetluse läbiviimisel peab toetuse saaja järgima riigihangete põhinõudeid (vahendite efektiivne kasutamine, tegevuste läbipaistvus jms).

2. MUUDATUSED HALDUS- JA KONTROLLISÜSTEEMIDE KIRJELDUSES (kui kohalduv)

Mitte kohalduv.

3. MEETMED, MIDA VALITUD PRIORITEETIDE ALUSEL PROGRAMMI KAUDU TOETADA

3.1 1. prioriteedi rakendamiseks ette nähtud meetmed

3.1.1 Vabatahtliku tagasipöördumisalase nõustamissüsteemi loomine

Meetme eesmärk ja rakendusala	<p>Meetme üldiseks eesmärgiks on suurendada nii otsesesse kui ka kaudsesse sihtgruppi kuuluvate isikute teadmisi vabatahtliku tagasipöördumise alastest võimalustest. Eesmärgik on saavutada olukord, kus informatsiooni kättesaadavus vabatahtliku tagasipöördumise alastes küsimustes on paranenud, samuti üldise (eriti riigis viibivate välismaalaste) teadlikkuse paranemine antud teemal. Peamise tulemusena soovitakse seejuures näha vabatahtlikult tagasipöördujate välismaalaste osakaalu tõusu võrreldes sunniviisiliselt väljasaadetavatega.</p> <p>Meetme konkreetne eesmärk on tagada vabatahtlikult tagasipöörduvatele isikutele informatsioon vabatahtliku tagasipöördumise võimaluse kohta ning sotsiaalne ja juriidiline nõustamine tagasipöördumist puudutavates küsimustes. Meetme raames soovitakse läbi viia järgmised alltegevused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teavitusematerjali koostamine, trükkimine ning levitamine otsese
--------------------------------------	--

	<p>ja kaudse sihtgrupi liikmetele. Teavitusmaterjal sisaldab infot näiteks selle kohta, millised on üldised vabatahtlikku tagasipöördumise võimalused Eestis, millised on tagasipöörduja peamised õigused ning kohustused, kuhu pöörduda täiendava informatsiooni ja abi saamiseks jms.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Sotsiaaltöötajate jm otsese sihtgrupi liikmetega kokkupuutuvate ametnike koolitamine tagasipöördumist puudutavates küsimustes. 3. Tõlketeenuse pakkumine abivajajatele. 4. Konsultatsiooniteenuse pakkumine tagasipöördumisalastes küsimustes. 5. Andmebaasi loomine, mis koondab infot peamiste sihtriikide (nt seadusandluse, ametite jm asutuste kontaktide) kohta. 6. Reisi organiseerimine sihtriiki, samuti abi pakkumine isiklike asjade transpordi korraldamiseks. <p>Otsesse sihtgruppi kuuluvad isikud, kellele on tehtud lahkumisetekirjutus Eesti riigist lahkumiseks ning kes soovivad ettenähtud perioodi jooksul vabatahtlikult lahkuda. Samuti varjupaigataotlejad, kelle taotluse osas ei ole veel otsust tehtud ja kes soovivad oma varjupaigataotluse tagasi võtta ning vabatahtlikult riigist lahkuda.</p> <p>Kaudsesse sihtgruppi kuuluvad asutused ja isikud, kes puutuvad otsese sihtgrupi liikmetega kokku ning kes peaksid oskama informeerida ja nõustada abivajajaid vabatahtliku tagasipöördumise võimalusi puudutavates küsimustes.</p> <p>Otsesse sihtgruppi kuuluvaid isikuid on vähemalt 50 aastas ning kaudsesse sihtgruppi kuuluvaid ametnikke ning sotsiaaltöötajaid kokku vähemalt 20.</p>
<p>Oodatavad toetuse saajad</p>	<p>Toetust võivad taotleda kõik tagasipöördumisega kokkupuutuvad riigi- ja KOV- asutused, samuti valitsusvälised- ja mittetulundusorganisatsioonid. Kõige rohkem on nimetatud valdkonnaga Eestis kokku puutunud SA Eesti Migratsioonifond. Põhikirja kohaselt on Migratsioonifond eraõiguslik juriidiline isik, kelle tegevuse põhieesmärgiks on rände- ja integratsiooniprotsesside toetamine ja selleks vahendite kogumine. SA Eesti Migratsioonifond on vabatahtliku tagasipöördumise alase nõustamise ning toetamisega (eelkõige endiste NSVL-st pärit immigrantide) tegelenud alates 1992. aastast.</p> <p>Euroopa Pagulasfondi ja Siseministeeriumi kaasrahastusega teostatava projekti <i>”Rahvusvahelise kaitse taotlejate ja rahvusvahelise kaitse saanud isikute informeerimine, nõustamine ja abistamine tagasipöördumisel päritoluriiki”</i> raames nõustati 2007. aastal 18 abivajajat ja toetati ka ühe varjupaigataotleja vabatahtlikku tagasipöördumist 10 944 EEK-iga (698,85 EUR).</p> <p>Vabatahtliku tagasipöördumise soodustamises võivad osaleda ka teised MTÜ-d ja rahvusvahelised organisatsioonid, nt IOM, UNHCR, Caritas jt.</p>
<p>Vajaduse korral</p>	<p>Mitte kohalduv.</p>

<p>põhjendus projektide puhul, mida rakendab vahetult vastutav ametiasutus, kes tegutseb rakendusorganina</p>	
<p>Oodatavad koguselised tulemused ja kasutatavad näitajad</p>	<p>Toetuse raames on eesmärgiks saavutada <u>järgmised tulemused</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teavitusematerjal on koostatud, see on trükitud ning jagatud vähemalt 50 abisaajale (s.o otsene sihtgrupp) ja u 25 abisaajatega tegelevale isikule ja asutusele (s.o kaudne sihtgrupp); - koolitatud on vähemalt 15 sotsiaaltöötajat ning otsese sihtgrupiga töötavat ametnikku; - tagatud on tõlketeenus vabatahtlikust tagasipöördumisest informeerimiseks ja nõustamiseks; - pakutakse konsultatsiooniteenust vähemalt 30 abivajajale aastas; - loodud on andmebaas sihtriikide seadusandluse, ametiasutuste kontaktide jms kohta; - loodud on võimalus abi saamiseks muude tagasipöördumisega seotud küsimuste lahendamisel, nt abistamine reisi korraldamisel, asjade transpordi organiseerimisel, töö- ja elukoha leidmisel jne; - tagasipöördumisel abistatakse vähemalt 20 inimest aastas;
<p>EÜ toetuse nähtavus</p>	<p>Toetuse taotlejad ja saajad on informeeritud Euroopa Ühenduse kaasrahastamisest projekti toetamisel. Siseministeeriumi ja toetuse saaja vahel sõlmitav leping sätestab toetuse saaja kohustuse varustada kõik toetuse eest ostetud seadmed, ehitised ja renoveeritud ruumid Euroopa Liidu logoga ning infoga tagasipöördumisfondist kaasrahastamise kohta. Kui projekti esitletakse laiemale avalikkusele, peab teavitama ka projekti kaasrahastamisest tagasipöördumisfondist. Siseministeeriumi migratsiooni- ja piirivalvepoliitika osakond jälgib projektide elluviimist ning korraldab vähemalt ühe kohapealse kontrolli iga projekti kohta.</p>
<p>Vajaduse korral vastastikune täiendavus muudest EÜ vahenditest rahastatavate samalaadsete meetmetega</p>	<p>Euroopa Pagulasfondi ja Siseministeeriumi kaasrahastusega teostatava projekti <i>"Rahvusvahelise kaitse taotlejate ja rahvusvahelise kaitse saanud isikute informeerimine, nõustamine ja abistamine tagasipöördumisel päritoluriiki"</i> raames toetati 2007. aastal ka ühe varjupaigataotleja vabatahtlikku tagasipöördumist.</p> <p>Nimetatud projekti raames on lisaks tehtud järgmist:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komplekteeritud on meeskond; - meeskonnaliikmetele on korraldatud vajalikke koolitusi; - loodud on interaktiivne infobaas (www.migfond.ee/avr); - koostatud on programmi tutvustavad materjalid kolmes keeles; - on avaldatud teemakohaseid artikleid ajalehes; - läbi on viidud üks suurem seminar; - läbi on viidud koolitusi valdkonnaga seotud organisatsioonidele; - pakuti nõustamisteenust ligi 18 sihtgrupi liikmele vabatahtliku tagasipöördumise võimaluste osas; - välja on töötatud tagasipöördumisprotseduur toetatud

	vabatahtliku tagasipöördumise (<i>ingl.k</i> „ <i>assisted voluntary return</i> “) programmis osalemisel. -
Finantsteave	Eeldatav toetus meetme 3.1.1 elluviimiseks tagasipöördumisfondi vahenditest on u 88 831,63 EUR, millest u 66 623,63 EUR kaasrahastatakse tagasipöördumisfondist ning 22 208 EUR moodustavad avaliku sektori eraldised.

3.1.2 Vabatahtliku tagasipöördumise toetuste süsteemi loomine

Meetme eesmärk ja rakendusala	<p>Meetme eesmärk on motiveerida sihtgrupi liikmeid kasutama vabatahtliku tagasipöördumise võimalust, kuna see on vähem kulukas riigi jaoks ning inimlikum tagaspöörduva isiku suhtes. Tagasipöördumise soodustamisega on Eesti riik ka varasemalt tegelenud. SA Eesti Migratsioonifond tegeleb põhikirja kohaselt rände protsesside toetamisega. Toetuste sihtgrupiks on seni olnud peamiselt isikud, kes viibivad Eestis seaduslikult ning soovivad päritolumaale tagasi pöörduda. Samuti on toetatud eesti rahvusest isikuid, kes soovivad mõnest muust riigist Eestisse tagasi pöörduda. Tulenevalt tagasipöördumisfondi prioriteetidest soovitakse järjest enam motiveerida vabatahtlikult lahkuma neid isikuid, kes viibivad riigis ebaseaduslikult ning kellele on tehtud kohustuseks riigist lahkumine, samuti varjupaigataotlejaid.</p> <p>Meetme raames on eesmärgiks ellu viia järgmised alltegevused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. põhi- ja lisatoetuste taotlemise protseduuri väljatöötamine, millele tuginedes hakkaks toimuma toetuste väljamaksmine; 2. põhi- ja lisatoetuste väljastamine abivajajatele, mis võimaldaks tagasipöördujal viia läbi elu- ja töökohaga seotud korralduslikud muutused; 3. valdkonnaga seotud andmebaasi arendustööd (nt tagasipöördumistoetusi saanud isikute andmebaasi arendamine); 4. ettevalmistustööd reintegratsiooniteenuse pakkumiseks, nt kontaktide loomine ja koostööplaanide tegemine päritoluriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.
Oodatavad toetuse saajad	<p>Vabatahtliku tagasipöördumise toetamisega võivad Eestis tegeleda kõik riigi- ning KOV- asutused, samuti valitsusvälised- ning mittetulundusorganisatsioonid. Vabatahtliku tagasipöördumisega on Eestis seni tegelenud SA Eesti Migratsioonifond. Põhikirja kohaselt on Eesti Migratsioonifond eraõiguslik juriidiline isik, kelle tegevuse põhieesmärgiks on rände- ja integratsiooniprotsesside toetamine ja selleks vahendite kogumine, sh ka vabatahtlikult tagasipöördujate rahaline toetamine.</p> <p>Vabatahtliku tagasipöördumise soodustamisega võivad osaleda ka rahvusvahelised organisatsioonid, nt IOM, UNHCR, Caritas jt.</p>
Vajaduse korral	Mitte kohalduv.

<p>põhjendus projektide puhul, mida rakendab vahetult vastutav ametiasutus, kes tegutseb rakendusorganina</p>	
<p>Oodatavad koguselised tulemused ja kasutatavad näitajad</p>	<p>Eelpool toodud tegevuste läbiviimise üldiseks eesmärgiks on saavutada olukord, kus isikutele, kes soovivad vabatahtlikult tagasi pöörduda, on loodud toetavad tingimused selle elluviimiseks. See tähendab toetussüsteemi kohandamist tagasipöördujate huvidele paremini vastavaks, samuti võimaluste ja abi suurenemist.</p> <p>Lisaks üldeesmärgile soovitakse saavutada järgmised konkreetsed tulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - läbi põhi- ja lisatoetuseks vajalike võimaluste loomise toetatakse rahaliselt u 20 abivajajat aastas; - tagasipöördumistoetuse saajate andmebaas on korrastatud ning muudetud turvalisemaks.
<p>EÜ toetuse nähtavus</p>	<p>Toetuse taotlejad ja saajad on informeeritud Euroopa Ühenduse kaasrahastamisest projekti toetamisel. Siseministeeriumi ja toetuse saaja vahel sõlmitav leping sätestab toetuse saaja kohustuse varustada kõik toetuse eest ostetud seadmed, ehitised ja renoveeritud ruumid Euroopa Liidu logoga ning infoga tagasipöördumisfondist kaasrahastamise kohta. Kui projekti esitletakse laiemale avalikkusele, peab teavitama ka projekti kaasrahastamisest tagasipöördumisfondist. Siseministeeriumi migratsiooni- ja piirivalvepoliitika osakond jälgib projektide elluviimist ning korraldab vähemalt ühe kohapealse kontrolli iga projekti kohta.</p>
<p>Vajaduse korral vastastikune täiendavus muudest EÜ vahenditest rahastatavate samalaadsete meetmetega</p>	<p>Mitte kohalduv.</p>
<p>Finantsteave</p>	<p>Eeldatav toetus meetme 3.1.2 elluviimiseks tagasipöördumisfondi vahenditest on u 203 171 EUR, millest u 152 378 EUR kaasrahastatakse tagasipöördumisfondist ning 50 793 EUR moodustavad avaliku sektori eraldised.</p>

3.1.3 Spetsiaalsete meetmete loomine haavatavate gruppide väljasaatmisel

<p>Meetme eesmärk ja rakendusala</p>	<p>Väljasaatmine võib sageli takerduda, kuna väljasaadetaval puuduvad sihtriigis vajalikud võimalused ja vahendid endaga toimetulekuks. Et väljasaatmise inimlik aspekt oleks tagatud, tuleb taoliste juhtumitele kõrgendatud tähelepanu pöörata. Näiteks võib tegemist olla krooniliselt haige või puudega inimesega. Selleks et väljasaatmine võiks siiski aset leida, austades ning arvestades kõikvõimalikke inimväärikusega seotud aspektidega, oleks otstarbekas tagada väljasaadetavale materiaalse toetuse saamise võimalus lähtudes tema spetsiifilistest vajadustest. Ettenähtud toetus võiks olla rahaline (teatud ravimi ostmiseks näiteks) või esineda muul kujul (näiteks muretsetakse abivajajale ratastool).</p> <p>Meetme raames soovitakse ellu viia järgmised alltegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koostada, trükkida ning levitada infomaterjale haavatavasse gruppi kuuluva isiku väljasaatmisega seotud küsimustest. Infomaterjal peaks sisaldama infot selle kohta, millele pöörata kõrgendatud tähelepanu, millist abi üks või teine abivajaja peaks saama ning kuhu abisaamiseks pöörduda; - materiaalse abi pakkumine haavatavasse gruppi kuuluvatele isikutele; - andmebaasi loomine peamiste sihtriikide ameti- jm asutuste kontaktidega, kust leida kiiresti infot selle kohta, kes aitab tagasipöördujat sihtriigis, kuhu ta täiendava abi saamiseks võiks pöörduda jms.
<p>Oodatavad toetuse saajad</p>	<p>Toetuse taotlejateks võivad olla kõik Siseministeeriumi allasutused, kes tegelevad väljasaatmisega (s.t Kodakondsus- ja Migratsiooniamet (KMA), Piirivalveamet (PVA), Politseiamet (PA) ja Kaitsepolitseiamet(KAPO)). Kõige rohkem on väljasaatmisega kokku puutunud seni KMA. Järjest suurenev roll on sealjuures aga PVA-l. See tähendab, et nimetatud asutused puutuvad kõige rohkem kokku ka haavatavasse gruppi kuuluvate väljasaadetavatega, keda KMA hinnangul on aastas u 10 isiku ringis.</p>
<p>Vajaduse korral põhjendus projektide puhul, mida rakendab vahetult vastutav ametiasutus, kes tegutseb rakendusorganina</p>	<p>Vastavalt väljasõidu kohustuse ja sissesõidukeelu seaduse (edaspidi VSS) paragrahvile 15 peab piirivalveametnik, kodakondsus- ja migratsiooniametnik või politseiametnik seaduses sätestatud väljasaatmise aluse olemasolul välismaalase kinni ja korraldab tema Eestist lahkumise. Kuna nii Piirivalve-, Kodakondsus- ja Migratsiooni-, Politsei- kui ka Kaitsepolitseiamet kuuluvad Siseministeeriumi haldusalasse, on väljasaatmist puudutav monopoolselt Siseministeeriumi vastutada. Vastavalt VSS-le muud asutused väljasaatmist ellu ei vii. Sellest tulenevalt on õigustatud ka projekti elluviimine otseselt Siseministeeriumi kui vastutava asutuse poolt.</p>
<p>Oodatavad koguselised tulemused ja</p>	<p>Eelpool toodud tegevuste läbiviimisel soovitakse saavutada järgmised tulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - materiaalsel abi on pakutud u 10 isikule aastas;

kasutatavad näitajad	<ul style="list-style-type: none"> - koostatud on vastav infomaterjal, see on trükitud ning jagatud asjassepuutuvatele isikutele ning asutustele; - loodud on andmebaas sihtriikide ametiasutuste kontaktide jms kohta.
EÜ toetuse nähtavus	<p>Toetuse taotlejad ja saajad on informeeritud Euroopa Ühenduse kaasrahastamisest projekti toetamisel. Siseministeeriumi ja toetuse saaja vahel sõlmitav leping sätestab toetuse saaja kohustuse varustada kõik toetuse eest ostetud seadmed, ehitised ja renoveeritud ruumid Euroopa Liidu logoga ning infoga tagasipöördumisfondist kaasrahastamise kohta. Kui projekti esitletakse laiemale avalikkusele, peab teavitama ka projekti kaasrahastamisest tagasipöördumisfondist. Siseministeeriumi migratsiooni- ja piirivalvepoliitika osakond jälgib projektide elluviimist ning korraldab vähemalt ühe kohapealse kontrolli iga projekti kohta.</p>
Vajaduse korral vastastikune täiendavus muudest EÜ vahenditest rahastatavate samalaadsete meetmetega	Mitte kohalduv.
Finantsteave	<p>Eeldatav toetus meetme 3.1.3 elluviimiseks tagasipöördumisfondi vahenditest on u 51 129 EUR, millest u 38 346 EUR kaasrahastatakse tagasipöördumisfondist ning 12 782 EUR moodustavad avaliku sektori eraldised.</p>

3.1.4 Välismaalaste, kelle riigis viibimine ei ole (enam) seaduslik, sunniviisilise väljasaatmise rakendamine

Meetme eesmärk ja rakendusala	<p>Meetme üldeesmärgiks on saavutada olukord, kus sunniviisiline väljasaatmine toimub võimalikult kiiresti ning väheste probleemidega. Selleks on vajalik tagada piisavate ressursside olemasolu, mis võimaldab katta väljasaadetava ning konvoeerijate reisikulud, samuti dokumentide hankimise ning tõlkekulud jms. Eesmärgi saavutamine sõltub tugevasti tagasipöördujate sihtriikide tahtest teha koostööd. Viimastel aastatel on sunniviisiliselt tagasi saadetud 30 isikut. Eesmärk on järgnevatel aastatel hoida väljasaadetavate isikute arv samal tasemel. Enamik väljasaatmistest toimub lennureisi teel. Vene Föderatsiooni tagasi saadetavad toimetatakse sihtriiki maismaad pidi. Meetme raames on muuhulgas plaanis ellu viia järgmised alltegevused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. reisidokumentide hankimine tagasipöördujale, kui vajalik; 2. tagasipöörduja reisi korraldamine sihtriiki (lennureis või maismaad pidi); 3. tagasipöördujate konvoeerijate reisi korraldamine (lennupiletid, majutus, toitlustus jms).
--------------------------------------	--

Oodatavad toetuse saajad	Toetuse taotlejateks võivad olla kõik Siseministeeriumi allasutused, kes tegelevad väljasaatmisega (st Kodakondsus- ja Migratsiooniamet (KMA), Piirivalveamet (PVA), Politseiamet ja Kaitsepolitseiamet). Kõige rohkem on väljasaatmisega kokku puutunud seni KMA. Järjest suurenev roll on sealjuures aga PVA-l.
Vajaduse korral põhjendus projektide puhul, mida rakendab vahetult vastutav ametiasutus, kes tegutseb rakendusorganina	Vastavalt väljasõidu kohustuse ja sissesõidukeelu seaduse (edaspidi VSS) paragrahvile 15 peab piirivalveametnik, kodakondsus- ja migratsiooniametnik või politseiametnik seaduses sätestatud väljasaatmise aluse olemasolul välismaalase kinni ja korraldab tema Eestist lahkumise. Kuna nii PVA, KMA, Politsei- kui ka Kaitsepolitseiamet kuuluvad Siseministeeriumi haldusalasse, on väljasaatmist puudutav monopoolselt Siseministeeriumi vastutada. Vastavalt VSS-ile, muud asutused väljasaatmist ellu ei vii. Sellest tulenevalt on õigustatud ka projekti elluviimine otseselt Siseministeeriumi kui vastutava asutuse poolt.
Oodatavad koguselised tulemused ja kasutatavad näitajad	Tegevuste raames soovitakse saavutada järgmised tulemused: <ul style="list-style-type: none"> - väljasaatmisele kuuluvad isikud on välja saadetud; - väljasaatmiskeskuses viibivate välismaalaste keskmine kinnipidamisaeg on lühenenud; - väljasaatmismenetluseks kuluv aeg on alla nelja kuu (praegune keskmine).
EÜ toetuse nähtavus	Toetuse taotlejad ja saajad on informeeritud Euroopa Ühenduse kaasrahastamisest projekti toetamisel. Siseministeeriumi ja toetuse saaja vahel sõlmitav leping sätestab toetuse saaja kohustuse varustada kõik toetuse eest ostetud seadmed, ehitised ja renoveeritud ruumid Euroopa Liidu logoga ning infoga tagasipöördumisfondist kaasrahastamise kohta. Kui projekti esitletakse laiemale avalikkusele, peab teavitama ka projekti kaasrahastamisest tagasipöördumisfondist. Siseministeeriumi migratsiooni- ja piirivalvepoliitika osakond jälgib projektide elluviimist ning korraldab vähemalt ühe kohapealse kontrolli iga projekti kohta.
Vajaduse korral vastastikune täiendavus muudest EÜ vahenditest rahastatavate samalaadsete meetmetega	Mitte kohalduv.
Finantsteave	Eeldatav toetus meetme 3.1.4 elluviimiseks tagasipöördumisfondi vahenditest on u 249 732 EUR, millest u 187 299 EUR kaasrahastatakse tagasipöördumisfondist ning 62 433 EUR moodustavad avaliku sektori eraldised.

4. TEHNILINE ABI

Tehnilise abi üksikasjalik kasutamine otsustatakse programmi elluviimise jooksul. 2008. aasta programmis esitatud informatsioon on üldine ning võib hõlmata tegevusi, mida tegelikkuses ei pruugi rakendada, kuid mille kulude katmise võimalus on vajaduse tekkimisel ette nähtud tehnilise abi vahenditest. Programmi koostamise hetkel ei ole võimalik kõiki vajalikke tegevusi ette näha. Siiski on oluline, et vajaduse tekkimisel oleks võimalik kulusid hüvitada tehnilise abi vahenditest.

4.1 Tehnilise abi eesmärk

Tehnilise abi eesmärk on hõlbustada tagasipöördumisfondi programmi rakendamist varustades toetuse taotlejad ning projektide elluviijaid vajaliku informatsiooni ja abiga.

Solidaarsusprogrammi raames asutati lisaks Euroopa Pagulasfondile kaks uut fondi: Välispiirifond (2007) ning Euroopa Tagasipöördumisfond (2008). Seega on oodata projektitaotluste mahu suurenemist.

Tagasipöördumisfondi tegevuste koordineerimisega vastutavas asutuses tegeleb üks täiskohaga ametnik. Lisaks tegeleb fondiga üks ametnik auditeerivast asutusest (0,25 kohta) ning üks ametnik makseasutusest (0,25 kohta). Eelpool mainitud ametkohtasid rahastatakse tehnilisest abist.

Tehnilisest abist kaetakse vajaduse korral auditeerimise kulud (nt välisauditi tellimine), samuti sertifitseeriva asutuse kulud kontode kontrollimisele.

Ametnikud, kes töötavad tagasipöördumisfondi jaoks osalise tööajaga, täidavad tööajatabelit, kus on määratletud täpne tööaeg, mis kulus tagasipöördumisfondiga seotud ülesannete täitmiseks.

Tehnilisest abist kaetakse töövahendite soetamisega seotud kulud. Plaanis on osta fondi rakendamise lihtsustamiseks inventari (sülearvuti, mis on vajalik fondi dokumentatsiooni koostamiseks, osalemiseks töögruppide töös, kohapeale kontrolli ja auditi läbiviimiseks jms).

Tagasipöördumisfondi dokumentide tõlkekulud (eesti keelest inglise keelde ja vastupidi) kaetakse tehnilise abi vahenditest.

Projektitaotluste pakkumiskutsete avaldamise kulud kaetakse tehnilisest abist. Pakkumiskutsed avaldatakse suuremates ajalehtedes.

EÜ toetuse nähtavuse tagamise kulud (nt informatsiooni levitamine võimalikele toetuse taotlejatele ja saajatele, infomaterjalide koostamine ja levitamine, kohtumiste, seminaride ja infopäevade korraldamine jms) rahastatakse tehnilise abi vahenditest.

Samuti kaetakse tehnilisest abist ekspertide, kes kaasatakse projektide hindamis- ja valikuprotsessi, personalikulud.

Tehnilisest abist hüvitatakse kulud, kui Siseministeerium vastutava asutusena või Rahandusministeerium sertifitseeriva asutusena korraldab kohapealseid kontrolle jälgimaks

projekti elluviimist. Taoliste kohapealsete kontrollide puhul hüvitatakse ka reisikulud, kui toetuse saaja ei asu Tallinnas. Tehnilisest abist kaetakse kulud, mis tekivad mitmesugustel üritustel osalemisel (nt SOLID-i komitee töökohtumised, Euroopa Komisjoni poolt organiseeritavad töötoad jms). Ka päevaraha kaetakse tehnilisest abist.

Oluline on koolitada tagasipöördumisfondi administreerimisega tegelevaid ametnikke projekti juhtimise ja hindamise alal, samuti järelevalve, raamatupidamise ning rikkumiste avastamisel. Taoliste koolituste kulude hüvitamiseks kasutatakse tehnilise abi vahendeid.

Vastavalt tagasipöördumisfondi rakenduseeskirjade artiklile 33(2) (b) avaldab Siseminister oma kodulehel fondi mitmeaastase programmi ning aastaprogrammid. Samuti avaldatakse kodulehel fondi vahendite kasutamise arengud. Tehnilisest abist rahastatakse tagasipöördumisfondi teemaliste pressiteadete ning artiklite avaldamine ajalehtedes.

4.2 Oodatavad koguselised tulemused

Tehnilise abi kasutamise põhieesmärk on tagasipöördumisfondi 2008. aasta programmi edukas elluviimine (plaanitud tegevused on ellu viidud).

Oodatavad tulemused olenevalt meetmete rakendamisest on muuhulgas järgmised:

- määratud asutustes töötab vajalik arv kompetentseid ning koolitatud ametnikke (kelle ülesandeks on muuhulgas toetuse saajate efektiivne ning õigeaegne nõustamine, järelevalve, auditeerimine, sertifitseerimine);
- tagasipöördumisfondi rakendamisega tegelevatele ametnikele on loodud töökohad;
- kulud, mis tekivad seoses informatsiooni jagamisega potentsiaalsetele toetuse taotlejatele ning toetuse saajatele, sh infomaterjalide koostamine ning levitamine, kohtumiste, töötubade, infopäevade jms, on kaetud;
- projektitaotluste esitamiseks avatud pakkumisvooru väljakuulutamise (ajalehtedes jms) kulud on kaetud;
- toetuslepingud on hästi ette valmistatud;
- Euroopa Komisjonile esitatavad aruanded on õigeaegselt ette valmistatud;
- korraldatud on vähemalt üks kohapealne kontroll iga toetuse saaja juures;
- tagasipöördumisfondi programmi elluviimist abistavad dokumendid on tõlgitud õigeaegselt;
- välised auditid on tellitud (kui kohaldatav);
- väliseksperdid/hindajad on tellitud (kui kohaldatav);
- tagasipöördumisfondi rakendamises osalevate asjaomaste asutuste ametiisikute sõidu- ja lähetuskulud kaetud (sh päevarahad);
- EÜ toetuse nähtavus on tagatud vastavalt tagasipöördumisfondi rakenduseeskirjades kehtestatud nõuetele;
- infovahetus määratud asutuste ja riiklike pädevate asutuste vahel on tagatud (nt kohtumised jms).

4.3 EÜ toetuse nähtavus

Kõik tagasipöördumisfondi puudutavad materjalid (juhendid, taotlusvormid, teavitusmaterjal, infolehed jms), mille Siseministeerium koostab, on varustatud Euroopa Liidu logoga ning tähisega tagasipöördumisfondist kaasrahastamise kohta. Tehnilise abi vahenditest soetatud vahendid (sülearvuti jms) tähistatakse Euroopa Liidu logoga. Teabetegevused (pressiteated jms) sisaldavad märget Tagasipöördumisfondi kaasfinantseerimise kohta.

5. ESIALGNE RAHASTAMISKAVA

Vastavalt asutamisotsuse artiklile 16 (4) kaasfinantseeritakse fondi tegevusi Ühenduste vahenditest kuni 75%, kuna Eesti on hõlmatud Ühtekuuluvusfondiga.

Aastaprogramm – esialgne rahastamiskava

Tabel 1 – ülevaattetabel

Liikmesriik: Eesti Vabariik Aastaprogramm: 2008 Fond: TAGASIPÖÖRDUMISFOND								
<i>(kõik arvandmed eurodes)</i>	Prioriteet	Konkreetne prioriteet	Ühenduse toetus (a)	Avaliku sektori eraldised (b)	Erasektori eraldised (c)	KOKKU (d=a+b+c)	% EÜ (e=a/d)	(osa kogusummast) (d/total d)
Meede 1: Vabatahtliku tagasipöördumislase nõustamissüsteemi loomine.	1		66 623,63	22 208	0	88 831,63	75,0	14,0
Meede 2: Vabatahtliku tagasipöördumise toetuste süsteemi loomine.	1		152 378	50 793	0	203 171	75,0	31,0
Meede 3: Spetsiaalsete meetmete loomine haavatavate gruppide väljasaatmisel.	1		38 346	12 782	0	51 129	75,0	9,0
Meede 4: Välismaalaste, kelle riigis viibimine ei ole (enam) seaduslik, sunniviisilise väljasaatmise rakendamine.	1		187 299	62 433	0	249 732	75,0	38,0
Tehniline abi			65 659	0	0	65 659	100%	10,0
Muud tegevused			0	0	0	0	0	0
KOKKU			510 305,63	148 216	0	658 521,63		100,0

[vastutava isiku allkiri: Erkki Koort, sisejulgeoleku asekancler]